

Stefan Brijs

De engelenmaker

Roman

Band 2

UITGEVERIJ
XL
DEVENTER

Op een dag was Johanna Hoppe in bed gebleven. Ze had niet gegeten en was alleen opgestaan om naar het toilet te gaan. Ook de volgende dag was ze blijven liggen en de dagen erna. Haar man, die een paar keer had geprobeerd om op haar in te praten, maar dan telkens weer met een woest handgebaar de kamer was uitgejaagd, had het ten slotte opgegeven en twee vriendinnen die de derde dag waren langsgekomen, waren hoofdschuddend weer vertrokken. In het begin had ze nog geregeld huilbuien gehad, maar die waren gestaag afgenomen zoals ook de gloed in haar ogen langzamerhand was gedoofd. Er was nog één opflakking van leven geweest: een soort van woedeaanval waarbij ze minutenlang krachtig met haar vuisten op haar eigen schedel had liggen bonken. Daarna was ze voorgoed ingestort. Uit haar gezicht was elke emotie verdwenen en uit haar lichaam elke beweging, behalve het kloppen van haar hart. Het had in Wolfheim niemand verrast.

‘Ze is er nooit overheen gekomen.’

‘De gekte van het kind was al langer in haar eigen bloed gekropen.’

‘Doktor Hoppe heeft haar na de bevalling nooit meer mogen aanraken.’

‘Ze ging vijf keer per dag in bad.’

‘Het licht ging ’s nachts nooit meer uit.’

‘Wie met de duivel gescheept is, moet wel met hem over.’

‘Laat ons bidden.’

Het had evenmin iemand verrast dat de dokter zelf de verzorging van zijn vrouw op zich had genomen in plaats van haar naar een verpleeghuis te brengen. Hij was het meest geschikt om haar toestand te beoordelen en in staat om zelf medicijnen toe te dienen en zonodig een infuus aan te leggen.

‘En voor haar is dat het beste,’ had hij zelf een paar keer gezegd, zoals hij ook altijd had volgehouden dat zijn zoon beter af was bij de clarissen.

Vele dorpingen waren dan ook verbaasd toen ze op een dag vernamen dat de dokter het kind uit het klooster had gehaald en in zijn eigen huis opgenomen.

‘Hij heeft het al zo zwaar met zijn vrouw.’

‘Zij zou het sowieso nooit hebben toegestaan.’

Niettegenstaande deed hij geen moeite om zijn zoon verborgen te houden voor de dorpsbewoners, wat sommigen erg provocerend vonden. Hij nam de jongen mee als hij boodschappen deed, liet hem in de auto wachten wanneer hij op huisbezoek ging en maakte af en toe zomaar een wandeling met hem in het dorp, waarbij hij iedereen groette alsof er niets aan de hand was.

Natuurlijk zag iedereen onmiddellijk de sterke gelijkenis tussen vader en zoon — het haar, de mond, de ogen — zodat de vraag rees of de jongen eigenlijk wel wat van zijn moeder had geërfd. Maar meer nog dan de gelijkenis viel het de dorpelingen op dat er wat mis was met de jongen.

‘Hij zegt niets.’

‘Hij lacht niet.’

‘Hij is simpel.’

De meeste mensen begrepen dan ook niet waarom de dokter hem uit het gesticht had gehaald, al helemaal niet toen pastoor Kaisergruber, aan wie een jaar eerder het pastoorschap in Wolfheim was toegewezen, zich had laten ontvallen dat in het lichaam van de jongen nog altijd het kwaad huisde. Dat had hij zelf van de abdis van het klooster vernomen. Wie bij de dokter zelf voorzichtig naar zijn zoon informeerde, kreeg echter steevast te horen: ‘Het was een vergissing. Victor hoorde er niet thuis.’

In zijn gezicht knikten ze dan begripvol, maar niemand geloofde hem echt. En hoe vaker de jongen werd gezien, hoe meer men ervan overtuigd raakte dat er werkelijk iets in hem school dat meer kwaad dan goed deed.

Karl Hoppe wist dat er gepraat werd en daarom had hij graag aan iedereen getoond dat er niets mis was

met zijn zoon, maar er viel helaas weinig te tonen. Niet alleen sprak Victor geen woord, hij toonde ook zelden emoties. Toch nam hij hem overal mee naartoe in de hoop dat het contact met gewone mensen iets in hem zou losmaken. Het kwam er eigenlijk op neer dat Victor opnieuw geboren moest worden. Zoiets stelde hij zich voor.

Van het lezen waarover zuster Marthe het had gehad, was nog niets te merken. Victor bladerde wel in de kinderboekjes die hij hem had gegeven, maar dat was alles. En op vragen die hij stelde, haalde de jongen meestal slechts zijn schouders op of reageerde hij zelfs helemaal niet.

Niettemin bleef hij geloven dat er op een dag een kentering zou komen. Het gaat om vertrouwen, herhaalde hij keer op keer voor zichzelf. Dat had zuster Marthe hem op het hart gedrukt. Hoe zou de jongen hem ook meteen kunnen vergeven wat hij hem bijna vijf jaar lang had aangedaan? Daarom ook bleef hij tegen zijn zoon praten alsof er niets aan de hand was. Dat deed hij ook met zijn vrouw sinds zij in de slaap was gevallen waaruit ze niet meer gewekt kon worden. Ook al kreeg hij geen antwoord, hij voerde lange gesprekken en vertelde haar in korte tijd meer dan hij in al de jaren voorheen had gedaan.

Maar dat hij Victor weer in huis had genomen, verzweg hij. Hij loog er niet over, hij vertelde er ge-

woonweg niets over, bang als hij was dat zijn vrouw hem voor eeuwig zou verwensen. En daarom, maar alleen daarom, kwam het hem goed uit dat Victor zijn stem nooit liet horen.

Op een dag was er hoop geweest. Hij had zijn zoon tijdens het spreekuur in de vroegere naaikamer van zijn vrouw achtergelaten. Hij had hem voor de half voltooide legpuzzel gezet waaraan zij was begonnen enkele dagen voor ze definitief in bed was gebleven. ‘Maak de puzzel maar verder af,’ had hij tegen Victor gezegd, nadat hij met twee puzzelstukjes had laten zien wat de bedoeling was.

Hij maakte zich geen illusies, want het was een puzzel van tweeduizend stukjes, de toren van Babel voorstellend. Hij had op dat moment niets anders in huis waarmee hij de geest van zijn zoon hoopte te prikkelen. En in het gesticht had hij de patiënten soms zien puzzelen. Volgens zuster Milgitha was dat een goede therapie om structuur in de warhoofden te brengen.

Toen Johanna ruim een halfjaar eerder ineens met de legpuzzel was komen aandragen, terwijl er voorheen nooit één puzzel in huis was gekomen, had hij zich daar vragen bij gesteld. Was ze misschien kinds aan het worden of wilde ze het verloren kind in haar op die manier tot leven wekken? Een van zijn colle-

ga's had echter gesuggereerd dat Johanna stukje voor stukje een leegte probeerde op te vullen. Dat had hij nog altijd geen waarschijnlijke verklaring gevonden, maar het puzzelen had hem na verloop van tijd wel een goede therapie geleverd omdat hij de indruk had dat zijn vrouw er rustig van werd. Te rustig, zo bleek ten slotte.

Aan het eind van het spreekuur was hij naar de naaikamer teruggekeerd en had vanuit de deuropening zijn zoon gadeslagen. Hij had gezien hoe de jongen geconcentreerd tussen de losse stukjes zocht, er een uitkoos en dat meteen op de juiste plek legde, zonder dat hij eerst moest zoeken waar het precies paste. Hij was tot bij de tafel gelopen en had daar tot zijn verbazing vastgesteld dat Victor de puzzel al voor meer dan drievierde had voltooid en dat in amper anderhalf uur tijd.

Hij is dus toch niet debiel, had hij opgewonden gedacht.

Maar even later had hij zijn mening moeten herzien. Hij had zijn zoon een kwartier lang bestudeerd terwijl die onverstoorbaar verder had gepuzzeld. Onverstoorbaar, vooral dat was hem opgevallen. In de handelingen van Victor zat iets automatisch. De jongen liet zijn oog over de puzzelstukjes gaan, koos er een uit, legde het op zijn plek. Daarna opnieuw. Dezelfde manier van kijken, dezelfde manier

van kiezen, dezelfde manier van leggen. Daarna opnieuw. Kijken, kiezen, leggen. En opnieuw. En de hele tijd was het gezicht van Victor onbewogen en leeg gebleven.

Dwangmatige handelingen. Daaraan had hij toen moeten denken en dat had hij bevestigd gezien toen hij een puzzelstukje uit Victors hand had gegrist. Victor had zich niet eens verzet. Er was geen ergeris geweest. Evenmin onbegrip of boosheid.

Zeg dan wat! Reageer in godsnaam! Dat had hij willen roepen, maar hij had gezwegen en zijn woede opgekropt, terwijl hij hoofdschuddend naar zijn zoon had gekeken, die in zijn handelen bevroren leek, zijn hand half opgericht en zijn duim en wijsvinger tegen elkaar gedrukt alsof het puzzelstukje er nog steeds tussen zat. In die verstarde houding had Victor gewacht tot hij hem het stukje weer had gegeven. Daarna legde de jongen het meteen op de plek waar het hoorde te liggen en onverstoorbaar ging hij verder met een volgend stukje.

Dwangmatig. Dat woord was in het hoofd van de dokter blijven spoken en zonder dat hij het wilde en met een gevoel van ontgoocheling had hij aan de plaats moeten denken waar Victor vandaan was gekomen.

Hij had gemerkt dat mensen zijn woning meden

sinds hij zijn zoon weer in huis had genomen. Dat pastoor Kaisergruber wegbleef, was hem als eerste opgevallen, want voorheen was de priester bijna wekelijks langsgekomen om bij het bed van Johanna voor te lezen uit de bijbel. Die taak had de dokter zelf maar overgenomen omdat hij vermoedde dat zijn vrouw dat graag gewild zou hebben. Zelf zou hij nooit aan de lectuur van de bijbel begonnen zijn, want hij was veel minder godvruchtig dan zijn vrouw. Minder fanatiek, meende hij soms, maar dat had hij nooit hardop gezegd.

Gestaag was het ook tot hem doorgedrongen dat er steeds meer patiënten wegbleven. Voorheen had de wachtkamer regelmatig vol gezeten, maar sinds de terugkeer van Victor was dat niet meer het geval geweest. Week na week was het aantal patiënten verminderd en op een dag was er zelfs niet één persoon komen opdagen.

Het deed hem denken aan zijn eerste maanden in Wolfheim, zowat tien jaar daarvoor. Hij was als pas afgestudeerde arts samen met zijn vrouw uit het naburige dorp Plombières gekomen, waar al twee huisartsen waren. En hoewel Wolfheim het al jaren zonder dokter had moeten stellen, hadden de dorpeelingen zijn praktijk in het begin toch gemeden. Het wantrouwen tegenover buitenstaanders was groot en het had maanden geduurd voor hij en zijn

vrouw aanvaard waren door de gemeenschap. Dat zijn uiterlijk misschien een rol speelde in het wegblijven van de patiënten was niet bij hem opgekomen, maar wel beseftte hij dat het feit dat Johanna erg gelovig was en zich onbaatzuchtig voor de Kerk inzette meer invloed had op de ommekeer van de dorpelingen dan zijn prestaties als dokter.

Hoe hij nu zonder hulp van zijn vrouw deze keer het tij moest keren, wist hij niet. Eigenlijk wist hij het wel en het was zelfs zeer eenvoudig, maar hij was vastbesloten om Victor niet terug te sturen naar waar hij vandaan kwam. Hij zou de dorpelingen, en zeker ook pastoor Kaisergruber, duidelijk moeten maken dat er in Victor niets kwaads of doms stak, dat het kwaad en de domheid vooral zaten in hun bijgeloof, waartegen hij als dokter al vaak had moeten strijden. Maar deze keer zou het een heel andere strijd worden. Een moeilijker strijd. Daar was hij van overtuigd.

Ondanks de inspanningen van zijn vader had Victor toch vaak aan het gesticht moeten denken. Veel in zijn nieuwe huis herinnerde hem immers aan die plek: het kruis aan de muur in elke kamer, het wijwaterbakje in de hal, het Mariabeeldje en de gedroogde palmtakjes op de schouw en op verschillende plekken de prenten met spreuken zoals ‘God